

BELEEF

ROAD OF CHANGE

REPORTAGE EN MINDMAP

VLUCHTELINGENWERK VLAANDEREN - EDUCATIEF TRAJECT ROAD OF CHANGE

BOND
ZONDER
NAAM
VANUIT HET HART

BELEEF

ROAD OF CHANGE

REPORTAGE EN MINDMAP

VLUCHTELINGENWERK VLAANDEREN - EDUCATIEF TRAJECT ROAD OF CHANGE

Doel van de opdracht

De leerlingen leren analytisch en 'begrijpend' kijken. Zij leven zich in in de werkelijke situatie van mensen op de vlucht, krijgen nieuwe inzichten, leren een onderbouwd standpunt uitbouwen en denken na over hoe de uitdagingen moeten aangepakt worden in de toekomst.

Werkwijze

Dit is het belangrijkste onderdeel van dit educatieve pakket. Jullie bekijken de reportage Road of Change en houden een nabespreking aan de hand van een mindmap. Wij stelden enkele vragen op om jullie op weg te helpen.

De opdracht verloopt in drie stappen:

- A** Bekijken van de reportage Road of Change.
- B** De reportage 'analyseren' aan de hand van een aantal vragen. Hier is ook ruimte voor eigen mening en discussie. Je kiest als leerkracht in hoeverre je de leerlingen op een onderwerp laat ingaan. Lees daarom eerst even de klasconsulten door.
- C** Samenvattende mindmap maken over de reportage. Niet noodzakelijk, maar een leuke afsluiter.

Bekijk de reportage 'Road of Change'

Je vindt de reportage op YouTube: www.youtube.com/watch?v=SWucX15Ylr8. Deze duurt ongeveer 25 minuten.

BELANGRIJK zet de ondertiteling aan (Nederlands of Engels)!

Klik daarvoor op dit icoontje:

B

Analyse en discussie bij de reportage

We overlopen de reportage **chronologisch** en reiken je **enkele vragen** aan waarmee je klassikaal de **inhoud** van de reportage bespreekt. Het staat je uiteraard vrij om op je eigen manier met de inhoud om te gaan.

Er is telkens ruimte voor **eigen mening en discussie**, we noemen dit een ‘**klasconsult**’ en ook hiervoor geven we voorbeeldvragen en topics. Voorwaarde voor deze klasgesprekken is dat er een **veilige klasomgeving** is waarin iedereen zijn mening kan zeggen en er respect is voor elkaars mening. Houd ook **rekening met** de eventuele aanwezigheid van jongeren met een vluchtverleden in de klasgroep. Zij kunnen het debat zeker interessanter maken, maar sommige zaken kunnen hen ook emotioneel erg raken.

1

Jong en op de vlucht

- **Welke vluchtelingen zie je in de reportage: man of vrouw, jong of oud?**
  - We zien vooral jonge mannen in de docu. Hier zijn verschillende redenen voor:
    - Er zijn mensen van alle leeftijden op de vlucht, maar niet iedereen wil in beeld komen.
    - De grootste groep is inderdaad jong: zij zijn in staat om de tocht te maken, hebben nog een toekomstdroom, worden soms vooruit gestuurd...
- **Wat kom je te weten over Rezwan (de jongen-vluchteling die met ons meereist)?**
  - Hij heeft de route zelf afgelegd in 2015. Hij wil de jongeren die nu nog vastzitten hoop geven en wil de andere deelnemers informeren over hoe het voelt en wat de moeilijkheden zijn onderweg.
  - Hij komt uit Afghanistan, is nu 17 jaar oud en was 14 jaar toen hij vluchtte.
  - Middenin de nacht zonk de boot waar Rezwan op zat. Hij dacht dat zijn leven voorbij was en hij groette zijn familie die hij heel erg miste.
  - Hij zei ook “Kalima Shahadat” omdat moslims dit zeggen als ze gaan sterven. Uiteindelijk werd hij toch gered door de Griekse politie.

Klasconsult

- **Stel: je ouders verplichten je om je land te verlaten voor je eigen veiligheid:**
  - Wat gaat er door je heen?
  - Wat neem je zeker mee? Is dat realistisch?
  - Wat wil je zeker weten voor je vertrekt? (Had Rezwan veel informatie?)
  - Welke verhalen ken je over de situatie onderweg?
  - Wat lijkt jou het moeilijkste?
- **Zie jij een manier om te vermijden dat niet-begeleide minderjarigen dergelijke gevaarlijke en moeilijke tochten moeten ondernemen?**
- **Weet je (of zoek op) waarom mensen Afghanistan ontvluchten?**

ACHTERGRONDINFORMATIE

  - De taliban – een fundamentalistische islamitische beweging – die veel macht heeft, zaait terreur door strenge onderdrukking en mensenrechtenschendingen. Er zijn heel wat andere conflicten in de regio waardoor leven in Afghanistan zeer onveilig is geworden. Aanslagen en niet meer weten wie te vertrouwen zorgen voor een onleefbare situatie voor velen. Bovendien krimpt de economie, is er veel droogte en zijn er veel natuurrampen.

Grenzen

- **Welke soorten grenzen zien we in de reportage?**
  - Grenscontroles in Menton door politie.
  - Hekkens in Slovenië
  - Menselijke grenzen (geslotenheid, waardigheid en veiligheid ontnemen).
  - Gesloten grens Servië – Kroatië met veel agressieve politie.

- **Wat is het grote contrast in de bewegingsvrijheid van de deelnemers aan de inleefreis en de mensen die ze ontmoeten onderweg?**
  - De deelnemers mogen zich vrij verplaatsen in Europa. Zij mogen zelfs sommige grenzen oversteken zonder identiteitspapieren voor te leggen.

- **Hoe proberen sommige landen hun grenzen te beschermen?**
  - Met extra politie en bewakers.
  - Door gebruik te maken van drones.
  - Door warmtecamera's te gebruiken.
  - Door kilometerslange hekkens te bouwen.
  - Door honden in te zetten.

- **Wat doen grenzen volgens de gids Daniël (man met de baard)?
Wat is jouw reactie hierop?**
  - Elke grens doodt mensen.
  - Gesloten grenzen hebben ook nog andere gevolgen: familie en vrienden raken gescheiden, toerisme is moeilijk, dieren kunnen niet meer oversteken én het kost verschrikkelijk veel geld.

- **Hoe proberen mensen op de vlucht de grenzen toch over te steken?**
  - Door de zee over te varen in gammele boten.
  - Door zich te verstoppen op of onder de trein, in, op of onder vrachtwagens, bussen en koelwagens (bv. bij de banden). Dikwijls op gevaarlijke plekken en in moeilijke posities.
  - Door kilometerslange, gevaarlijke tochten te ondernemen door de bergen.
  - Met valse identiteitspapieren die een smokkelaar voor hen regelde tegen betaling van heel veel geld.
  - Door het spelen van 'The Game': politie afleiden, kat- en muisspel spelen aan de grenzen, massaal de grens bestormen zodat er toch enkele mensen over geraken.
  - ...

Interessante aanvulling om grenscontrole te kaderen in een historisch perspectief:
www.knack.be/nieuws/belgie/de-absolute-tegenstelling-tussen-open-en-gesloten-grenzen-helpt-niemand-vooruit/article-opinion-961861.html

Actuele situatie van aantal geregistreerde niet-wettelijk gereguleerde grensoversteken vind je hier: frontex.europa.eu/along-eu-borders/migratory-map/

Laat de leerlingen reageren op (een paar van) deze uitspraken:

- Door grenzen te sluiten dwing je mensen om gevaarlijke, dure tochten te ondernemen en ben je indirect verantwoordelijk voor vele doden.
ACHTERGRONDINFORMATIE
waarom laten mensen op de vlucht zich niet afschrikken door grenzen en het gevaar?
  - Zij hebben het gevoel dat er geen andere optie is dan de grens over te steken.
  - Zij hebben al een enorm moeilijke weg afgelegd, daardoor kan niets of niemand hen overtuigen een andere eindbestemming (bv. Engeland) na te streven.
  - Er is geen perspectief op de plaats waar ze nu vastzitten.
  - Ze zijn op zoek naar familieleden of kennissen en willen die bereiken.
  - Mensensmokkelaars bieden hen een route aan.
  - Ze zijn onvoldoende geïnformeerd over eventuele andere mogelijkheden.
  - Ze zijn bang te worden teruggestuurd als ze asiel aanvragen.
  - Ze willen niet geregistreerd worden op de plaats waar ze nu zijn, want dan hebben ze geen kans meer om ergens anders asiel aan te vragen.

- Het is juridisch bedenkelijk om grenzen te sluiten en mensen terug te sturen via pushbacks.
ACHTERGROND
Iedereen heeft het recht om asiel aan te vragen.

- Het sluiten van grenzen kost enorm veel geld dat beter geïnvesteerd wordt in het oplossen van grondoorzaken van de vluchtelingen crisis of in de integratie van nieuwkomers.

- Als je grenzen opent, hebben mensensmokkelaars niets meer te verdienen en valt deze uitbuiting vanzelf weg.

- Als we alle grenzen openen zal België overspoeld worden door vluchtelingen die allemaal voor altijd willen blijven. Of ze gaan weer weg als ze van onze opleidingen en steun hebben geprofiteerd.

- Grenzen moeten potdicht gemaakt worden en aanvragen om elders te gaan wonen mogen enkel geregeld worden vanuit het land van herkomst.

- Als je grenzen open zet, weet je niet meer wie er in je land binnenkomt en loop je grote risico's dat mensen met slechte bedoelingen je land binnendringen.

3

Superdiverse steden

- Zag je veel diversiteit in de reportage? Op welk vlak wel, op welk vlak niet?
- Zijn alle plaatsen die de deelnemers bezochten even divers? Wat valt op in Zagreb?
  - Geen vluchtelingen op straat te zien.
  - Weinig diversiteit te zien.
  - Veel fascistische symbolen.
  - 'Weg met de Serviërs' wordt gezegd op straat.

Klasconsult

- Hoe superdivers is jullie eigen woonomgeving? En wat vind je daarvan?
- Wanneer voelt een stad of omgeving racistisch aan, wanneer verdraagzaam? Verzamel minstens 3 kenmerken van elk. Wat is de achterliggende reden?
- Kennen jullie racistische of fascistische symbolen die je soms ziet in het straatbeeld, op t-shirts, als tattoos ...?
- Welke extreemrechtse bewegingen kennen we?
  - Alt-Right
  - Schild en vrienden
- Wat is de betekenis van volgende graffiti? Wat vinden jullie hiervan? Kan dit? Zien jullie het in België ook?

- Hoe vrij moet een inwoner van een stad of gemeente zijn om zijn/haar ideeën te tonen?
- Denken jullie dat mensen op zich racistisch zijn of worden zij beïnvloed door de overheid, door ervaringen, door de media?

4

Asiel aanvragen in Europa

- Hoe komt het dat zo weinig mensen asiel aanvragen in Kroatië?
Hoe ontmoedigt de overheid hen?
  - Erg moeilijke procedure.
  - Bijna geen geld om te overleven.

Klasconsult

- Wat kan een overheid doen om haar land interessant of oninteressant te maken voor mensen op de vlucht?
- Moet elke Europees land vluchtelingen bescherming geven? Op dezelfde manier? Onder dezelfde voorwaarden? Waarom wel of niet?
- Wat zou er gebeuren als we papieren, paspoorten en identiteitskaarten afschaffen?
- Is de huidige regelgeving om asiel te krijgen volgens jou te strikt of net te gemakkelijk?

ACHTERGRONDINFORMATIE

Vluchtelingen kiezen hoofdzakelijk op basis van volgende elementen:

- Niet elk land is even soepel of streng, vluchtelingen horen dat van elkaar.
- De toekomstmogelijkheden zijn anders in elk land, dat bepaalt mee de aantrekkelijkheid van een land.
- De taal bepaalt mee of een vluchteling interesse heeft in het land. Zo is een Engelstalig land veel aantrekkelijker dan bijvoorbeeld een Kroatisch of Italiaans.
- Het imago van een land doet veel. Bv. toen bondskanselier Merkel zei 'Wir schaffen das' kreeg Duitsland een gastvrij imago en vroegen veel meer vluchtelingen asiel aan in Duitsland.
- De economische situatie van een land lokt of schrikt af. Bv. Het rijkere Noorwegen versus het minder rijke Portugal.

5

Changemakers

- Wat is het doel van de organisatie Are You Syrious?
  - Ze wil informatie verzamelen over wat er fout loopt en deze info verspreiden.
  - Boodschappen verspreiden die anders niet gehoord worden.
  - Ze willen dat het systeem verandert, niet zomaar aan hulpverlening doen.

- De mensen van Are You Serious noemen we 'changemakers'. Welke changemakers zie je nog in de documentaire?
  - De jongeren zelf.
  - De vluchtelingen: zij willen verandering brengen in hun eigen leven, in dat van hun familie.
  - De vrijwilligers (bv. Italiaanse kookmama's) en medewerkers van ngo's.
  - Maar ook (niet te zien in docu): iedereen die mensen op de vlucht bijstaat: advocaten, leraars, buddy's ...

- Welke hoopvolle boodschap staat er op de muts van het meisje in de bus?
  - Make it happen

Klasconsult

- Vinden jullie het belangrijk dat de boodschap van mensen die niet gehoord worden (vluchtelingen) in Europa wordt verspreid? Waarom wel of niet?
- Wanneer ben je volgens jou een changemaker?
- Kennen jullie zelf straffe changemakers?
- In welke mate vind je het belangrijk om zelf een changemaker te zijn? Hoe kan je dit worden of zijn?

6

Opvangplaatsen

- **Waarom gaan de deelnemers naar de kampen?**
  - Niet als toerist, niet om 'aapjes te kijken', maar om zich te kunnen inleven in het bestaan van een vluchteling.
- **Hoe lang verblijven de vluchtelingen in het kamp?**
  - Meerdere jaren, het is hun leven.
- **In welke leefomstandigheden verblijven de mensen op de vlucht?**
  - Het regent binnen - het zijn letterlijk drie muren - niet beschut - karton als bed - koud ...
- **Welke opvallende uitspraak doet de vluchteling over zijn leefomstandigheden?**
  - Ik ben een mens, geen dier.
- **Hoe is de stemming in het vluchtelingenkamp? Kan je dat verklaren?**
  - Er wordt gelachen en gezongen met de bezoekers.
  - Om de moed erin te houden, om voor afleiding te zorgen want eigenlijk voelen ze zich triest, kapot.

Klasconsult

- **Dit vluchtelingenkamp is een 'informele' opvangplaats. Ken je ook formele opvangplaatsen?**
  - Formeel: opvangplaatsen die georganiseerd worden door de overheid, ngo's,... Het zijn erkende opvanginitiatieven waar BBB aangeboden wordt: Bed, Bad, Brood.
  - Informeel: daar waar mensen op de vlucht 'tijdelijk' zelf verblijven. Meestal plaatsen zonder enige voorziening. Ze zijn daar afhankelijk van vrijwilligers die langskomen.
- **Is het verantwoord om mensen in zulke omstandigheden zoals in het kamp te laten leven?**
- **Wat kunnen we daaraan doen?**
- **Wie moet dit oplossen volgens jou?**
- **Vind je dat mensen in informele settings mogen blijven of moet de overheid die afbreken?**

7

Emoties

- Hoe voelden de deelnemers zich (bv. ook Graciëlle) na het bezoek aan het kamp?
  - Emotioneel en boos op zichzelf.
- Waarom zijn de jongeren niet alleen triest maar ook blij na het bezoek aan het vluchtelingenkamp?
  - Omdat de vluchtelingen blij waren dat zij naar hun verhaal luisterden, terwijl er zo vaak mensen foto's komen nemen zonder te luisteren of iets met het verhaal te doen.
  - Omdat één van de vluchtelingen hen engelen noemt. Dat deed deugd.

Klasconsult

- Hoe voel jij je na het zien van deze beelden? Kan je je reactie verklaren?
- Voel je je soms schuldig dat wij ons druk maken over kleine problemen in vergelijking met hun leefomstandigheden?
- Denk je anders over jouw problemen als je ziet wat vluchtelingen doormaken?
- Welke vooruitzichten hebben jullie? Zou je zonder vooruitzichten kunnen leven, waarom wel of niet?
- Is het belangrijk dat een mens vooruitzichten heeft?

8

Quotes

- Welke slogans worden op de grond geschreven?
  - How long will it take before we realize we are all humans?
  - Will help you, I promise.
  - Peace in Afghanistan
  - Together strong
  - Dare to dream
  - Let's be human
- Reageer op deze quotes uit de documentaire:
  - Maakt niet uit wat je bent, welke kleur je hebt, we zijn allemaal hetzelfde, allemaal mensen.
  - Iedereen heeft recht op respect en liefde. Je moet mensen in een moeilijke situatie helpen.
  - We kunnen dingen veranderen via de democratie. Door voor bepaalde partijen te stemmen en voor andere niet. Als het volk zegt dat het niet oké is, dan moet de politiek volgen.
  - We moeten geïnformeerd worden om geïnteresseerd te zijn en aan een toekomst te werken.
  - De jongeren van vandaag bepalen de toekomst.
  - We moeten laten weten dat we voor hen klaarstaan. hen hoop geven.
  - Alle jongeren willen de wereld ontdekken, nieuwe dingen zien, dingen leren. Wij kunnen dat, vluchtelingen niet.

Opdracht

Bedenk jullie eigen hoopvolle boodschap na het zien van deze documentaire. Schrijf ze op het bord of ... krijt ze op de 'speelplaats' van de school.

C Maak een mindmap over 'Road of Change'

Omdat er zoveel verschillende aspecten en thema's aan bod komen, is het interessant om aan de hand van een mindmap structuur te brengen. Laat de leerlingen zelf een mindmap ontwikkelen op basis van volgende vragen:

WIE

● Wie is er direct en indirect betrokken bij dit verhaal?

- Deelnemende leerlingen en leraars
- Mensen van ngo's
- Vluchtelingen
- Gidsen
- Vrijwilligers ter plaatse
- Europese organisaties
- Lokale burgers
- Politici
- Politie/grenswacht/leger
- Medeleerlingen op school
- Gezinsleden thuis
- Pers, opnameploeg (camera en geluid)
- Singer songwriter

WAAR

● Waar brengt de documentaire ons?

- Vertrek: Vlaanderen (eigen school en omgeving, thuis)
- Frankrijk
- Kroatië
- Servië
- Slovenië
- Italië

BELEID

● Wie en wat heeft impact op de situatie van mensen op de vlucht?

- Overheden van steden en gemeenten
- Europese overheid
- Overheden van verschillende landen

UITDAGINGEN

● Voor welke uitdagingen en obstakels komen vluchtelingen te staan?

- Gesloten grenzen
- Politiegeweld
- Honger en kou
- Te weinig materiaal, kleding en schoenen
- Spullen worden afgenomen of stukgemaakt door politie
- Hopeloosheid
- De juiste papieren zien te krijgen.
- Gebrek aan toekomst
- Schrik om teruggestuurd te worden.
- Zich niet welkom voelen.
- Moeilijke andere taal
- Schending van mensenrechten
- Geweld
- Afpersing
- Weinig of geen kansen
- Kans om gedood te worden

WETTELIJK KADER

- Welke wetten of verdragen bepalen de mogelijkheden of de bescherming van mensen op de vlucht?
  - Europese asielwetgeving
  - nationale asielwetgeving van het EU-land waar ze verblijven/geregistreerd worden/asiel aanvragen
  - Conventie van Genève
  - Dublin-verordening
  - UVRM
  - EVRM
  - grondwet van elk land (van zodra ze daar burger zijn)

CHANGEMAKERS

- Welke changemakers hebben de deelnemers ontmoet tijdens de reis?
  - Are You Syrious
  - Onafhankelijke vrijwilligers
  - Zichzelf
  - Mensen van de parochie

OPLOSSINGEN

- Welke oplossingen worden er aangereikt in de documentaire?
- Welke oplossingen zie jij voor de vele uitdagingen?